

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy óra ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybeeskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 276. szám.

Péntek, december 3.

Egységes jótékonyág.

— december 3.

Igen sokszor állapítottuk meg ezen a helyen, hogy a jótékonyág, úgy, ahogy manapság gyakorolják, nem fedti az embersegítés alapgondolatát. Rámutattunk a hiábavaló áldozatkészség okaira is. A divatos jótékonyág két súlyos hibától bémult meg. Erőtlené tette a jótékonyág művelésének ezer irányba ágazó törekvése és e szétforgácsoltságnál is jobban bémította a felekezeti jelleg. Az erkölcsi és anyagi nyomor megdöbbentő terjedése sok esetben adott alkalmat nekünk arra, hogy a jótékonyági egyesületek egységesítését és felekezeti lekööttségük alul való függetlenítését hangoztattuk. A közfelfogásban megerősödött akaratot tolmácsoltuk és bizonyára érdeklődéssel veszi tudomásul a közvélemény, hogy nagyon komoly lépéseket tett most ez irányban az Általános Közjótékonyági Egyesület.

Ez az egyesület memorandumot terjesztett a belügyminiszter elé, amelyben kifejti és meggyőző érvekkel bizonyítja, hogy a jótékonyági egyesületek mostani működése csak igen kevés eredménnyel enyhíti a nyomort, mert legtöbbször elv és rendszer nélkül, mindig a helyi véleménynek és a lokális fölfogásnak, pillanatnyi tudásának engedve, a rendelkezésükre álló anyagi, szellemi és erkölcsi erőforrásokat elpocsékolják.

A jótékonyági eszme ennél fogva eszközei és módjai miatt lassan-lassan hitelét veszti. Ezt a veszedelmet csak úgy lehet elhárítani és csak úgy lehet új bizalomra kelteni a társadalmat a jótékonyági eszme iránt, ha a jótékonyági egyesületek működése egységes irányba tereltetnek. A memorandum ezzel a megoldással nem kívánja a már létező és ezután létesítendő egyesületeket megfosztani az autonómiájuktól, csupán arra törekszik, hogy az összes jótékonyági egyesületek egységes irányításal, egységes vezetéssel, ugyanazonos elvek, egyforma eszmék valóítására törekedjenek.

A memorandum megmondja, hogyan lehetne megoldani ezt nagy koncepciójú föladatot. Szükséges, hogy a jótékonyági egyesületek mind egységes alapon álljanak. A nyomor ellen való küzdelem csak abban az esetben lehet eredményes, ha a nyomor okait föltárjuk és éppen arra törekszünk, hogy ezen okok miatt a nyomor ne folytatódjék és áldozatai körül meg ne ismétlődhessék. Ezt pedig csak a munkaalapon álló jótékonyág tevékenységével érhetjük el. A megalázó alamizsna rendszer helyett állandósítani kell a munka-elmélet alapján álló jótékonyágot.

A patronázs-rendszer ismertetése után a memorandum arra a konkluzióra jut, hogy a patronázs szervezetek egyesülése sem segítheti elő a nemes célt, mert a patronázs-egyesületek szövetsége vallásfelekezeti alapon áll, ami az együttműködést lehetetlenné teszi.

A jótékonyági egyesületek felekezeti szempontot működési alapul el nem fogadhatnak, mert ez gyökerében rontja meg a jótékonyág eszméjét. A jótékonyág eszméje egyetemes és nem tűr felekezeti elkülönülést.

Eddigi munkájára hivatkozva, az Általános Közjótékonyági Egyesület a jótékonyági egyesületek egyesítését követeli, kijelentvén, hogy a nehéz feladat megoldását magára vállalja. Szem előtt tartván nagy céljait, kijelenti, hogy a jótékonyági egyesületek országos szövetségének tevékenysége általában arra szorítkoznék, hogy egységes irányt szabjon a jótékonyági egyesületek működésének és mindegyiknek külön-külön irányítással és tanácsadással szolgáljon.

A belügyminiszter bizonyára rokonszenvvel fogadja ezt a reform-eszmét és amennyiben az egyesületet az ez irányban való további munkásságra biztatná, akkor az egyesület a tervezetet, amelyet a memorandumban csak vázlatosan ismertett, részletesen is kidolgozza.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 6 órától kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 1/45 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délelőtt 12 óráig. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad. Szombaton délután deákok számára a medencefürdő nyitva. (903)

A Torontál vármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva van mindennap d. u. 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 órától este 10-ig.

A Torontál vármegyei Magyar Közművelődési Egyesület munkásgimnáziumának december havi előadásai a következő napokon lesznek:
December 7: 8—9-ig Művelődéstörténet, 9—10-ig Vegytan.
December 9: 8—9-ig Fizika, 9—10-ig Gazdasági földrajz.
December 14: Művelődéstörténet, 9—10-ig Gazdasági vegytan.
December 16: Fizika, 9—10-ig Gazdasági földrajz.
Dec. 21: 8—9-ig Művelődéstörténet, 9—10-ig Gazd. vegytan.

IDŐJÁRÁS.

(A nagybeeskereki meteorológiai állomás időjárás-jelentése.)

December 3.

Barométer emelkedő, d. u. 1 ó. 33 perckor: 744.5 mm.
Hőmérséklet: maximum +12.6 C., minimum +0.1 C. Csapadék: 3.8, Felhőzet: Ci—St. 4. Szélirány és erősség: ES. 2.

Reggel 7 ó. 10 perckor: köd.

Jóslat a következő 24 órára: sok helyütt hűvös, elvétve csapadék.

A barométer állása a déli leolvasást tünteti fel a helyi magasságra való átszámítás nélkül. Maximum és minimum este 8 ó. 38 p.-tól másnap este 8 ó. 38 p.-ig; csapadék reggeli 6 ó. 38 p.-tól másnap reggel 6 ó. 38 p.-ig; felhőzet: Ci = fűtőfelhő, Cu = gomolyfelhő, St = réteges felhő, Nb = esőfelhő, Ci—St = felhőfátyol, Ci—Cu = bárányfelhő, Cu—St = réteges gomolyfelhő. Szélirány: N = észak, S = dél, W = nyugat, E = kelet. Felhőzet nagyság: 0 = tiszta ég, 10 = teljesen borult. Szél erősség: 0 = szélcsend, 8 = nagy vihar.

— **Görög keletiek ünnepe.** Görög keleti szerbjeink holnap ünneplik meg Boldogasszony felajánlásának ünnepét, mely egyszerűen a Váralja-utcai gör. kel. „Manasztir“-templom házi-szentjének az ünnepe is. Ez alkalomból holnap délelőtt 10 órakor a Váralja-utcai gör. kel. templomban ünnepi istentisztelet lesz, amely után megtartják a szokásos vízszentelést és kalácsvágást.

— **Köszönet.** Deutsch Zsigmondné urnő 20 koronát adományozott az iskola-gyermekbarát egyletnek. A nemeslelkű adományért ezután mond hálás köszönetet az egylet elnöksége.

— **A munkásgimnáziumból.** A kulturegyesület munkásgimnáziumában tegnap este Harzer

A „TORONTÁL“ tárcája.

A bölcs.

Sok évszázad előtt élt egy hatalmas fejedelem, aki nagy birodalomnak volt az uralkodója, királyi koronát viselt és a neve Fülöp volt.

Egy napon spanyol lökereskedők érkeztek udvarára és gyönyörű csatolovát ajánlottak megvételre ő felségének. A királynak nagyon tetszett a paripa. De mielőtt megkötötte volna az alkut, néhány szakértő véleményét akarta meghallani. A főistállómester üzleti ügyben a birodalmi határszélen tartózkodott és ezért zavarban volt a király. Ekkor azt jelentették neki, hogy börtönében egy görög ember van bezárva, akinek bölcsessége még a csillagoknál is nagyobb.

A király megparancsolta, hogy vezessék elő a bölcsét. Két börtönőr kísért be egy hajlott dereku aggastyánt, hófehér volt a haja és nehéz láncot cipelt. A király elé érve, mélyen meghajolt és a nehéz láncok csörögve verték a márványpadlót.

És mondá a király:

— Azt állítják rólad, hogy nagy a te bölcsesség. Mondd meg hát, hogyan tetszik neked a csatoló?

A bölcs mélyen elgondolkozva simogatta ősz szakállát, jól meglekintette a lovat és megszólalt:

— Herkulesre mondom! E paripa szép! De elhíheted uram, hogy ereiben számarvér folyik!

Az udvaroncok és méltóságok csak a ki-

rályra való tekintettel fojtották vissza kacagásukat. A király ellenben két embert választott ki közülök, a kiket Spanyolhonba küldött, hogy megtudják e különös ló születésének adatait.

Hat hónap múlva visszakérültek a kiküldöttek és jelentették, hogy a ló anyja közvetlenül a csikó megszületése után kimúlt és egy nőtény számár táplálta a kis árva csikót.

A király szörnyen elsodálkozott a görög bölcsességén és elrendelte, hogy naponta egy fél kenyert küldjenek neki az udvari konyhából.

Egy napon szörnyen unatkozott a király. Maga elé parancsolta börtönéből a görög bölcsét is.

És az aggastyán mélyen meghajolt a király előtt és nehéz láncai csörögve ütődtek a márványpadlóra.

A király megszólította:

— Előtted vannak ime a világ legértékesebb drágakövei. Most bizonyítsd be, hogy épp oly jól értesz a kövekhez, mint a csillagvizsgáláshoz. Mondd meg, melyiket gondolod legértékesebbnek közülök?

A görög csodálattal nézte a köveket, melyeken megtörték a déli nap sugarai és szólt:

— Uram, melyiket gondolod te legértékesebbnek?

A király egy követ vett kezébe — mely oly szép volt, mint a hold enyhe éjjeleken — és odanyújtotta az öregnek.

A bölcs gondosan méregette kezében a követ, a világosság felé tartotta és szemével kísérte az általa lövelt sugarakat, azután megszólalt:

— Uram, e kő szívében féreg van!

A király magához hívatta kincstárnokát, darabokra törtette a követ és ime — belsejében tényleg ott volt a féreg.

Erre nagyon megdicsérte az öregot a király és elrendelte, hogy ezentul egy egész kenyeret küldjenek naponta neki az udvari konyhából.

Évek multak és a király megfeledkezett az öregről. Ekkor egy napon, nagy ünnepi ebéd után, származását illetőleg kételyei támadtak és eszébe jutott a bölcs férfi. Maga elé parancsolta.

A király előtt mélyen meghajolt az öreg és nehéz láncai csörögve ütődtek a márványpadlóra.

A király beszélt:

— Nagy a te bölcsesség. Két fényes próbat mutattál be eddig és én mindkét esetben királyi mód megjutalmaztalak. Most mond meg nekem, ki volt apám és mi volt a foglalkozása?

A görög alázatosan válaszolt:

— Furcsa kérdés ez, uram. Mindenki tudja, hogy apád király volt, mint te magad, uram.

Ekkor a király felugrott helyéről és fenyegető hangon dörögte:

— Ne hizelegj nekem, nyiltan mond meg az igazat! Különben kinos halál vár rád!

Az öreg kezei úgy remegtek, hogy láncai megzördültek.

— Uram, alávetem magam parancsodnak. Akinek életedet köszönheted, becsületet polgára volt a városnak, kenyeret sütött és eladta őket a vásáron!

József főgimnáziumi tanár fizikai előadása során a légnyomást s a légsúlymérést ismertette érdekes kísérletekkel. Utána dr. Czirbusz Géza főgimnáziumi tanár gazdasági földrajzi előadását folytatta s Itália gazdasági és földrajzi viszonyait magyarázta. Mindkét vonzó és szép előadást nagy figyelemmel kísérte a nagyszámu hallgatóság.

— **Elhunyt plébános.** Mint Temesvárról jelentik, Gózszy Mátás tb. kanonok, temesgyarmathai plébános tegnapelőtt éjjel elhunyt. Gózszy, aki harminchét éven át működött Temesgyarmathán mint plébános, 1838. évi február hó 18-án született Bogároson. Pappá szenteltetett 1862. december 31-én. Segédlelkészként működött Temesvárott, Gyarmathán, Lovrinban, Verseczen, Nagybecskerekben, Szegeden. 1872. óta gyarmathai plébános. Erdemei elismerésül 1898-ban a király kinevezte tb. kanonoknak.

— **A szabad liceum előadása.** A Torontál-megyei Közművelődési Egyesület szabad liceumában vasárnap délután Kalesok Leó főgimnáziumi tanár tartotta a Városok kulturális jelentőségéről. Az előadás főbb pontjai: Az ókori városok, Babylon, Ninive, Sidon, Tyrus. — Anyugati kultúra, Athén, Spárta, Róma. — Az ókori városok bukása. — Itáliai városok új életre ébredése s a renaissance. — A városi élet fejlődése Germániában s ennek okai. — A gildék, Hanza és ezek kulturális szerepe a kereskedelem, ipar és a művészet terén. — Az előadás a felső kereskedelmi iskola dísztermében lesz s délután 5 órakor kezdődik. Belépő-díj nincs. Az előadásra gyerekeket nem eresztenek be.

— **Halálozás.** Sulyos csapás érte Jamnitzky Antal nagybecskereki megyei utbiztos. Mint ugyanis őszinte részvétellel értesülünk, neje, szül. Gabler Emma tegnapelőtt éjjel 29 éves korában meghalt. Az elhunyt fiatal asszonyt, kinek halála családját és számos ösmerősét ejtette gyászba, ma délután temették el nagy részvét mellett a Váralja-utcai gyászházból. A haláleset alkalmából a család a következő gyászjelentést adta ki:

Alulírottak a maguk és számos rokon nevében mély fájdalomtól megtört szívvel tudatják felejtethetetlen nő, leány, illetve testvér és rokon Jamnitzky Antalné szül. Grábler Emma folyó évi december hó 1-én este 10 órakor 29. életévében, rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult hült teteme folyó évi december hó 3-án, délután 4 órakor fog a gyászházból (Váralja-utca 4. sz.) a római kath. hitvallás szertartása szerint beszenteltetni és a helybeli róm. kath. sírkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szentmise-áldozat szombaton, folyó hó 4-én reggel 8 órakor fog a helybeli plébánia-templomban a Mindenhatóknak bemutatni. Nagybecskerek, 1909. évi december hó 2-án. Áldás és béke lengjen porai felett! Jamnitzky Antal, férje. Id. Grábler Jenő, Grábler Jenőné szül. Bertalanfy Józsa, szülei. Grábler Ödön, Grábler Dezső, Grábler Nándor, Grábler Ilonka, Grábler József, Grábler László, Grábler Katuska, testvérei. Özv. Jamnitzky Károlyné szül. Haupt Friderika, anyósa. Jamnitzky Károly, sógora.

Nyugodtan meghallgatta a böles szavait a király és arca változatlan maradt. Intett neki, hogy várakozzék reá és nehéz lépésekkel hagyta el a termet. Az öreg minden ízében remegve várta a biztos halált.

A király közben felhaladt a kastély márványlépcsőin az édesanyja lakosztályába, hogy biztosat tudjon meg tőle. Halállal fenyegette meg az öreg asszonyt, ha nem ismeri be az igazságot. Erre könnyekre fakadt az öreg asszony és a király megtudta a valót.

És újra lehaladt a márványlépcsőkön és visszatért abba a terembe, melyben az öreg böles várakozott reá. Azután elhívta magával és hosszú folyosókon, meredek lépcsőkön vezetve végig, egy kis elrejtett kamarába és becsukva a kamara ajtaját, ekkép szólott hozzá:

— Ismerd meg most, hogy melyik ördögnek köszönöd a tanulmányodat?

A böles felelt:

— Édes anyámnak köszönhetem, uram! Az anyám ellenben nem hitt a varázslatban, nagyon okos asszony volt és félt az Istenektől! Arra tanított, hogy mindig nyitott szemmel lássak és neki köszönhetem bölcsességemet. Nézzed meg, óh uram, annak a családnak a füleit és megláthatod, hogy tudásom nem ered a sátántól.

— Jól van, — szólta a király. De honnan tudtad, hogy abban a drágaköbön, mely nekem legértékesebbnek tűnt, féreg lakik?

— Azt, uram, abból sejtettem, hogy sötét folt mutatkozott a napsütötte felén, amikor a világosság felé tartottam a követ és a napsugarak megtörttek benne.

— Valóban böles vagy — mondta a király.

— **Versec város közgyűlése.** Mint Versecről jelentik, Versec város Rezsucha István dr. elnöke alatt tartotta meg közgyűlését. A közgyűlés magáévá tette a jogügyi bizottság javaslatát, mely szerint Steller Antal mérnökkel megkötik a szerződést a verseci városi villamos vasút építése dolgában. Magáévá tette a közgyűlés azt a tervezetet is, amely körvasút formájában fogja a Versec körüli nagyobb községeket Versechez kapcsolni. A tisztújító közgyűlést december huszonnyolcadikára tűzték és a verseci betegpénztárnak egy üdülősanatórium céljaira három holdnyi területet megszavaztak, illetve évi egy korona bérösszeg fejében átengedték.

— **A házbér bevallás.** A városi adóhivatal ezután is figyelmezteti a házbérlő tulajdonosokat, hogy házbérvallomási ivateket legkésőbb e hó 15-ig a városi adóhivatalhoz adják be, mert ellenkező esetben az első 8 napig terjedő késésért 1%, azon túl terjedő időre pedig az adóösszeg további 4%-nyi bírságával büntetik őket.

— **Feloldott marházarlat.** A november 20-án Nagybecskerekben előfordult lépfene megszűnésén, a város polgármestere az annak idején elrendelt marházarlatot a mai napon feloldotta.

A visszatetsző szaga és íze következtében oly nehezen bevezethető csukamájolaj végre jó ízű és könnyen emészthető állapotban kapható a híres „Scott-féle Emulsió”-ban, mely minden gyógyszer-tárban árusítottatik. (3)

Nyílt levél

a nagybecskereki állami elemi iskolák Tek. Gondnokságához!
Nagybecskerek, december 3.

Illetlenséget követnék el, ha nem bucsuznék el önöktől, kik egy a volt községi iskolaszékben, mint a címben tisztelt testületben is több mint 30 éven át kedves tagtársaim, hű munkatársaim voltak és ha itt-ott talán 15 évnél több időn át mint helyettes elnök működtem, nemcsak munkájukkal, becses hozzájárulásukkal és mindenkor jóakarólag, ha szabad mondanom becses barátságukkal is támogattak.

Ugy megyek el az önök megszeretett körülből, mint a történelmi és költők által is megénekelt hosszú kapitulációkat kiszolgált venkatonák. Tele az erős kötelességtudással végzett feladatokat érzésével, de rongyos dolmánynyal és német, tehát nekik érthetetlen nyelvű obsittal, a melyből annyit mégis értettek, hogy „Mehet”. Így lett ez megmondva nekem is, de ennél többre semmilyen tételes törvény nem ad jogot.

Az a befolyás, amely ezen elbocsátó levelet megtudta iratni, lehet, hogy az emberszeretet célját szolgáló alkalmas munkát vélt ezzel végezni, ha nem azt hitte az ő dolga. Lehet, hogy ezen befolyást kezelő embereknek az is elég, ha néhányan, vagy mentől többen azt elhiszik, hogy ők evvel a jó ügyet akarták szolgálni.

Az a bizonyos sárgapitykés kék dolmány, melyet az iskolaügy szolgálatában több mint 3 évtizeden át viseltem, testemen soha meg nem tágtul, mert mindig azon voltam, hogy erős kötelességtudástól ráam parancsolt és szívesen teljesített munkámmal megtöltsem. Azt is tudom, hogy ezen dolmányomon önközta folt nem volt és nincsen. Ha mégis tudna ilyen valaki, ám álljon elő és mondja meg, ha egyáltalában a

— De most mondd meg, kérlek, miből következtetted születésem titkára? Pékmesternek nézhetne engem valaki?

— Nem, uram, a viláért sem! De a mikor először léptem eléd e nehéz lancokkal és bölcsességem első próbáját sikerrel álltam, a helyett, hogy nehéz rabláncaimtól szabadítottál volna meg, azt rendelted el, hogy jutalmam kenyér legyen. Ekkor tudtam meg, hogy ki fia vagy és hogy miért viselem a nehéz rabláncot.

A király a földre tekintve kérdezte:

— Mióta tart már a rabságod?

A görög végigismított szemem, mintha hosszú utat mérne vissza emlékezetében és lágy hangon mondá:

— Ugy emlékezem, hogy csaknem harminc év múlt el azóta. Még te meg sem születted akkor, uram. Mint szőkevény kerültem e városba, ahol nem ismert senki. Sok vevőm akadt és én a kenyérhez, melyet nálam vásároltak, ráadásul néhány szem bölcsességet is mértem nekik. És egyszer egy előkelő hölgy jött hozzám, akit nem ismerék és vele a csillagokról és világi dolgokról beszélgettem. Később esténként eljött hozzám, amikor alkonyat szállt le a városra és azután már a csillagokat se láttuk. Egy éjjelen, mikor az idegen nő nálam volt, a király örsége ránk törte az ajtót, kiteptek engem az idegen asszony karjai közül és a börtönbe cipelték. Évek hosszú során, sötét fülkében, nehéz rabláncra fűzve szenvedtem és fájdalmasan eltűnődtem azon, hogy mit vétettem tulajdonképpen?! Ekkor...

Az öreg szeméből keserves könnyek patakzottak. És agg atyjának lábai elé borult a király.

Mozser M.

nyíltság az általam jobban tudott, mint sem sejtett befolyás, ilyenképpen dolgozni tud.

Végül önöktől arra kérek engedelmet, hogy az elemi iskola központi épületébe néha a célból ellátogathassak, hogy ott az „Iskola-gyermekbarát” egyesület ügyeinek ellátását előmozdítsam, illetve ellenőrizzem. Ugyancsak azt is kérem, hogy a t. tanító-testületnek továbbra is megengedni méltóztassék, hogy a most nevezett egyesület főmunkáját olyan lelkesen végezhesse továbbra is, amint azt eddig is megtette és evvel engem örök, soha el nem muló hálára kötelezett.

Áldja meg a jó Isten további munkálkodásukat, és ne engedje, hogy akár egyikük is olyan szeretetlenséggel és rideg kiméletlenséggel jutalmaztassék, mint a milyennek én lettem részese.

Fogadják mindannyian szíves barátságú üdvözlömetet.

Mozser Lipót.

Eisenstädter S. és Társai divatáruhaza

figyelmezteti tisztelt vevőit, hogy az

occasio eladás

folyamán csak hibátlan jó minőségek kerülnek eladásra és csak addig míg a leszállított áron eladásra kerülő cikkekben a készlet tart

1031-x 8

Irodalom.

* **Magyar Jogász** címmel Kolozsvárott új jogi- és társadalmi folyóirat indult meg. Szerkeszti és kiadja: dr. Dobó Ferenc. Megjelenik minden hónapban egyszer, a szükséghez képest kétszer, számonként 20—32 oldal terjedelemben. Előfizetési ára egész évre 250 kor., egyes szám ára 30 fillér. Szerkesztőség: Kolozsvár, Erzsébet-ut. 19. Kiadóhivatal: Malom-utca 14.

* **A Szent István-társulat tagsági illetményei.**

A könyvek önéneben, mely nap-nap után szinte tödul, arad a könyvnyomtató műhelyekből, ilyenkor november végén, december elején fel-feltűnedeznek jó ismerőseink, a Szent István-társulat kis kétfedelű könyvecskéi, amelyek pár év óta a keresztény tudományos irodalom legjava alkotásai közé verekedtek fel magukat. Hasznos és böles dolog volt elhatározni, hogy a Szent István-társulat évente 10 koronát fizető rendes tagja a Katholikus Szemlén kívül ezentúl ilyen külsőben és célban egyaránt egyöntetű könyvecskéket kapjanak. A célbeli egyöntetűség következtében erőteljes pillérei lettek e könyvecskéik műveltségünknek és katolikus öntudatunknak, a külsőbeli egyöntetűség pedig kedvesekké és kapósakká tette azokat. Az idej természet nem méltatlan utóda a korábbi éveknak. Három könyvecske jelent meg s ezek közül kettőt már a lehető legavatottabb kritikusok ajánlottak olvasóinknak. Kiss János Isten megismerése a látható világból című könyvéről a magyar katolikus társadalomnak hitbeli dolgokban legörömebb és legőbb lelki haszonnal hallgatott mestere, a székesfehérvári püspök írta meg, hogy e könyv e téma legavatottabb tudósának tolla alul került ki, alapos munka és nagy szolgálatot tesz a modern embernek. Giesswein Sándor egyptológiai munkáját pedig szintén e sörangu tudós, európai híri orientalista. Kmoskó Mihály jellemezte a tudomány legmagasabb színvonalán mozgó könyv gyanant. Harmadik dr. Szeghy Ernőnek budhizmusról és a kereszténységről irt füzete csatlakozik az említettek mellé. A legelső rendű tudományos munkák s a legmegbízhatóbb forrás: a tapasztalat alapján írta meg Szeghy Ernő a budhizmus e rövid ismertetését és egybevetését a kereszténységgel. Azok után a hírek után, melyek a hírlapokban minduntalan feltűntek a budhizmus európai angolországi hódításairól, szinte várta már a közönségünk egy ilyen munka kiadását s Szeghy — ugy látjuk — a várakozásoknak derekasan megfelelt. Buddha életéről, tanításáról s rendszerének átalakulásáról, valamint mai állásáról szóló fejtegetései kerekdedek, röviddek s rövidségükben is sokat mondanak, azt pedig, aki ennnyivel nem elégszik meg, gondosan megválogatott irodalomra utalják. Előadásán a tárgy alapos buvárán kívül mindenütt megérzik a közvetlenül szemlélő is. Mindent egybevéve, a Szent István-társulat hitvédelmi füzeteinek idej sorozatával magyar tudományos irodalom való-ságos nyereségei.

* A „Zenélő Magyarország” közkedvelt zongora és hegedű zeneműfolyóirat most megjelent 393. füzeté ugra a legjobb és legkedveltebb zeneújdonosságokat közli és pedig: I. Sas Náci „Nóta a nagykalapról” című, a budapesti orfeumok és kabarék legsikerültebb újdonosságát, melyet Varjas Antal, a Royal-orfeumban esténként óriási tetszés mellett ad elő. II. Ivanovich J. „Sóhajkerítő”, Seufzer-Walzer című népszerű, rendkívül dallamgazdag keringőjét. III. Káldor Lajos „Szekély-induló”-ját, zongorára. Szinte ajándékszámba menő jutányosan jut a zeneértő közönség a „Zenélő Magyarország” minden egyes hasonló gazdag számához, mert csekély 12 kor. évi előfizetésért külön kiadásban csak 2-3 kottát kapna, itt mintegy 120 önálló darabot kap az előfizető a nevesebb hazai és külföldi zeneszerzők legszebb műveiből. Félévi előfizetés 6 korona. Ezért kap az előfizető 11 füzetet s karácsonykor egy 50-55 zeneoldal terjedelmű, gyönyörű karácsonyi zenealbumot. Egész évi, 12 kor. előfizetésért pedig 22 füzetet és a karácsonyi és husvét zenealbumokat teljesen ingyen és bérmentve. Előfizetheti a most folyó XVI. évfolyam (július-december) II-dik félévére, valamint az előző évfolyamokra is a Zenélő Magyarország (Klöner Ede) zeneműkiadóhivatalában Budapesten, VIII., József-körut 11. sz. Az eddig megjelent 390 régebbi füzetekből 60 különféle összeállítású, 30-30 zeneoldal terjedelmű mutatófüzeteket adunk ki. Ilyen füzet 8-10 korona bontó árú zeneművet tartalmaz s füzeit 60 fillérjével hoztuk forgalomba. Ezekről részletes prospektust, úgy egyéb zeneművekről árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve. Mutatófüzeteket pedig 60 fillér levélbélyeg beküldése ellenében küld: a Zenélő Magyarország kiadóhivatala Budapest, VIII., József-körut 11. szám.

CLUB EXTRABIS
SZIVARKAPAPIROS
teljesen hamu nélkül ég el.
Üvöködjön az utáztatoktól.

(378-40 34)

TÁVIRATOK

A válság.

Budapest, dec. 3. (A „Torontál” eredeti távirata.) A válság kritikus pillanatait éli. Ma nagyfontosságú kihallgatások vannak a királynál. Az uralkodó ugyanis egyrészt Andrássyt hallgatja meg, másrészt Wekerlét fogadja újból kihallgatáson, hogy végleges álláspontját közölje velük. Megbízható hír, amely valamely bizonyosságot nyújtana csak a legközelebbi jövőre is, ma sincsen. Ami hír van, az egymással ellentétes. Az egyik Lukács László közeli megbízatásáról szól, a másik a jelenlegi kormány maradásáról és Andrássy megbízatásáról. Ezeket a híreket persze elgázolni nem lehet s csak annyi bizonyos, hogy most már döntés valamelyes irányban egy-két nap alatt bekövetkezik.

Wekerle tegnapi kihallgatása.

Budapest, dec. 3. (A „Torontál” ered. táv.) A miniszterelnök tegnapi kihallgatásáról Bécsből azt jelentik, hogy Wekerle kijelentette a királynak, hogy, miután a jelenlegi kormány indemnitást a mostani viszonyok között nem kaphat a képviselőháztól s így a kormány az ügyeket tovább vezetni képtelen, hangsúlyozottan kérte a kormány felmentését. A király a miniszterelnök kérését tudomásul vette és arra kérte Wekerlét, hogy maradjon Bécsben, amíg Andrássyt is meghallgatja. Erre Andrássyt a kabinetiroda táviratilag hívta Bécsbe.

Andrássy a királynál.

Budapest, dec. 3. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, Andrássy Gyula gróf belügyminiszter ma reggel Hadik János gróf államtitkárral Bécsbe érkezett. Andrássy megérkezése után rögtön a Magyar Házba ment, ahol Wekerle Sándor miniszterelnökkel és Zichy Aladár gróffal hosszabb ideig tanácskozott. A tanácskozásban részt vett Hadik János gróf is.

Délután 2 óra előtt Andrássy a Hofburgba hajtatott, ahol a király külön kihallgatáson fogadta. A kihallgatás még 3 órakor is tart. Andrássy után a király Wekerle miniszterelnököt fogadja ismételtén.

Mit kíván a király?

Budapest, dec. 3. (A „Torontál” eredeti táv.) Bécsi jelentések szerint a király állítólag azt kívánja a jelenlegi kormánytól, hogy felmentése előtt a választásokra való hivatkozással kérjen a Háztól rövidebb időre szóló indemnitást. Azt mondja a forrás, hogy a kormány a király kívánságának valószínűleg engedni fog.

Lukács László szerepe.

Budapest, dec. 3. (A „Torontál” eredeti táv.) A bécsi Reichspost jelentése szerint a király elhatározása valószínűleg Lukács Lászlót állítja az előtérbe. A lap szerint Lukácsnak egy kész kormányzási programtervezete van a király előtt. Ez a programtervezet három pontból állna és pedig: a nemzeti követelményekre való elvi deklarációból, az állami szükségletek biztosításából s a választói jog megvalósításából. Azt mondja a lap, hogy Lukács számára már készen is áll egy kormányképes többség, úgy, hogy Lukácsnak nem is lesz szüksége a képviselőház feloszlására, hogy az állami szükségleteket és a választói jog reformját biztosítsa.

A költségvetési provizórium.

Budapest, dec. 3. (A „Torontál” eredeti táv.) A kormányhoz közelálló körökben azt mondják, hogy az eddig megbeszélte eshetőségek mind azon az előfeltételen alapszanak, hogy a kormány nem tartja teljesen kizártnak a költségvetési provizórium kérését. Ugyancsak kormánykörökben azonban az a verzió is kering, hogy dacára a tegnapi előtti minisztertanács határozatának, még sincsen teljesen kizárva annak az eshetősége, hogy a jelenlegi kormány a tulságosan nehéz helyzet dacára is találni fog utat, mely a válságból kivezessen, mert dacára a minisztertanács rideg határozatának, kormánykörökben még biznak abban, hogy a kölcsönös megértés a korona és kormány között még nincs teljesen kizárva s főleg abban biznak, hogy az adott viszonyok között lehetséges lesz igen rövid terminussal bíró budget-provizóriumot szervezni. A függetlenségi pártban ismételtén hire jár, hogy Gál Sándor, a képviselőház elnöke kedde összehívja a házat, amely alkalommal állítólag a kormány kérni fogja az indemnitást.

A Justh-párt tagjai között általános a vélemény, hogy a kormány budget-provizóriumot szándékozik kérni a parlamenttől. A hangulat a mellett szól, hogy a Justh-párt ezt nem adja meg a kormánynak s a párt intézkedéseket tesz a budget-provizórium megobstruálására. A Justh-párt vezetői ez ügyben állítólag már tanácskoztak is egymással.

Az osztrák válság.

Budapest, dec. 3. (A „Torontál” eredeti táv.) Bécsi jelentések szerint a szláv-unió legutóbbi tanácskozásán nagy szótöbbséggel hozzájárultak ahhoz, hogy a kormány által beterjesztendő ideiglenes költségvetés első olvasása ellen az unió nem gördít akadályokat, a mivel azonban még koránt sincs megmondva az, hogy magát a költségvetést ellentállás nélkül engedi keresztül. A cseh radikálisokat a szláv-unióknak ez a magatartása elkeserítette, amennyiben ők ellenzik azt, hogy a headott sürgősségi indítványok visszavonassanak s hogy ezáltal a budget-provizórium első olvasása akadálytalanul végbemerhessen. A cseh radikálisok ezt a nemtetszésüket legutóbbi pártértekezletükön kommuniké alakjában ki is fejezték s

ugyancsak a pártértekezleten elhatározták, hogy a nyelvi kérdések elintézésére alakítandó bizottságban nem képviselhetik magukat.

Közös külügyminiszterünk a német kancellárnál.

Budapest, dec. 3. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből jelentik, Aehrenthal gróf közös külügyminiszter legközelebb viszonzni szándékozik Bethman Hollweg német birodalmi kancellárnak bécsi látogatását, mely alkalommal a két államférfiu folytatni fogja a már megkezdett eszmecsereket. Hír szerint a külügyminiszter nejjével együtt fog Berlinbe utazni.

Az új budapesti német főkonzul.

Budapest, dec. 3. (A „Torontál” eredeti táv.) Illetékes helyről eredő jelentés szerint Brockdorf-Ratzenau gróf bécsi követségi tanácsost legközelebb budapesti német főkonzullá fogják kinevezni.

Az angol parlament feloszlátása.

Budapest, dec. 3. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Londonból sürgönyzik, a király hozzájárult az angol parlament feloszlátásához. Az új választások január 15-én lesznek s a parlamentet február 22-ikére hívják össze.

Határidő-üzlet.

Budapest, dec. 3. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra)	27 26 — —
Buza (októberre)	23 22 — —
Rozs (áprilisra)	19 76 — —
Zab (áprilisra)	15 08 — —
Tengeri (májusra)	13 20 — —

Közgazdaság.

Ingatlanok forgalma.

Nagybecskerek város területén 1909. évi nov. 27-től 1909. évi december hó 3-ig terjedő időszakban a következő ingatlanváltozás történt:

Weiterschan Jakab Fülöp tulajdonát képező 350 □-öl szérűskertet megvette Sztankov József és Rozália 600 koronáért.

Özv. Kovács Sándorné tulajdonát képező 250 □-öl szőlőt megvette Ricze Pál és Mária 500 koronáért.

Gyukils Mita tulajdonát képező 550 □-öl szérűskertet megvette Zubnár Mihály 360 koronáért.

Piaci árak.

Hivatalosan feljegyeztettek a Nagybecskereken 1909. évi december hó 3-án megtartott heti vásár alkalmával:

buza	50 kgr.	13 30 korona
kétszeres		9 —
rozs		8 70
árpa		6 50
zab		6 80
kukorica (uj)		5 —
repce		7 80
széna I.		7 —
II.		6 —
szalma I.		5 —
II.		5 —
burgonya 1 kgr.		— 10
disznóhus I.		1 80
II.		1 70
marhahus I 1 kgr.		1 20
II.		1 12
borjúhus I.		1 80
II.		1 60
juhhus		1 08
zsir		1 68

Szerkesztői üzenetek.

Temesvári-utcai. Minden közérdekű panaszt közlünk, de a szerkesztőségnek ismernie kell a panasz beküldőjét. E nélkül semmiféle panaszt nem közlünk.

T. M. Aszód. Sorát ejtjük.

L. A. Versei nem közölhetők.

Értéktőzsde.

Table with exchange rates for various banks and currencies, including Magyar hitelrészv., Osztrák hitel, etc.

A készáru jegyzése a tőzsdén.

Table listing market prices for various goods like Buza, Tiszavidéki, Fejérmegyei, etc., with columns for quantity and price.

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

HIRDETÉSEK FELVÉTELNEK A „TORONTAL” KIADÓHIVATALÁBAN.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekről.

Érvényes 1909. október hó 1-től.

Erkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zsombolyáról: délelőtt 9 óra 28 p. Páncsováról: délután 5 óra 15 p. Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5:50 óra

b) A nagybecskerek-bégapart pályaudvarra:

Zsombolyáról, Verseczről, Alibunáról és Temesvárról: este 8 óra 05 perc. Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 30 perc.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Páncsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p. Szeged—Budapestre: d. e. 9 óra 50 p.; este 6 óra 46 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Zsombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 15 p. Temesvár, Versecz, Antalfalva—Páncsova és Alibunára reggel 3 óra 33 perc.

HÁZELADÁS.

Deák Ferenc-u. 7. sz. a levő házamat előnyös fizetési feltételek mellett eladom.

SOLYMOSSYNÉ BRAJER MARIA.

ELADÓ. Tükrös előszobafal eladó Deák Ferenc-utca 7. sz.

Szeged—nagykikinda—nagybecskereki egyesült h. é. vasut. — Érvényes: 1909. október hó 1-től.

Main railway schedule table for Szeged-Karlova-Nagybecskerek and Nagyikinda-Karlova, including train numbers, departure/arrival times, and station names.